

КЛЕКІТ, КЛЕКІТ, КЛЕКІТ! ТО ЛЕТЯТЬ ЛЕЛЕКИ!

Сценарій екологічного заходу

Ольга КУЛЬЧИЦЬКА, вчитель початкових класів,
ЗОШ I–III ст. ім. Івана Франка,
сміт Івано-Франкове, Яворівський р-н, Львівська обл.

Українці здавна люблять і шанують лелек, вважають їх символом удачі й багатства, оберегом від пожеж і дитячих хвороб. На жаль, у сучасному світі ці птахи потребують захисту.

Який спосіб життя ведуть бузьки і як люди можуть допомогти цим незвичайним птахам, докладно розповідається у поданому сценарії. Окрім того, він чудово демонструє, як можна організувати дослідницьку діяльність у родинному колі.

По краях сцени півколом розміщено столики для учасників команд і наукових працівників національного парку й заповідника. На столиках гравців лежать конверти з матеріалами для конкурсів.

Центральна частина сцени оформлена як сучасна світлиця. У ній — дійові особи. Мама вишиває рушник, тато читає книжку, бабуся в'яже, дідусь ремонтує радіо, старший син Семен працює за комп'ютером, донька Марічка дивиться телевизор, молодший син Романко грається машинкою.

Романко (з машинкою в руках підбігає до дідуся). А хто такі боцюни?

Марічка. Ти, Романку, все про все хочеш знати. Та малий іще.

Романко. Дідусю, то хто ті боцюни?

Дідусь (до Марічки). Діти й мають усім цікавитися! (До Іванка). А ти спробуй відгадати загадку — і отримаєш відповідь.

Романко. А я люблю відгадувати загадки! Ну ж бо!

Дідусь. Слухай-но, онучку, та не поспішай, думай.

Дзьоб червоний і панчішки,
Дуже довгі, тонкі ніжки,
Жабок ловить на болоті,
Тямить добре у дрібноті!

Романко (радісно). Це ж лелеки, які на нашій річці Верещиці живуть, жабок і рибок ловлять.

Бабуся. А таку загадку відгадаєш?

Які ноги довгі, Хижу на хижі має
Такий і ніс довгий, Та й лік жабам знає.

Романко (розчаровано). Та це ж знову про лелек. Я бачив їхні гнізда на хатинках бабусі Уляни і тітки Ганни. Але ж я про боцюнів питав, а ви мені про лелек...

Марічка. А ми тобі про що?

Мама. Боцюни — це і є лелеки. На Поліссі їх називають буслики, у нас на Галичині — бузьки, в Центральній Україні — чорногузи, а от на Волині — боцюни.

Тато. На сході й півдні України можна почути ще й такі назви: гайстер, жабоїд, клекотень, гова, веселик.

Романко (загинає пальці). Боцюни, лелеки, бузьки, жабоїди, веселики, чорногузи... Ого, скільки!

Хтось із учнів (під ліричний музичний супровід)

З вирію здалека	І любов в серденьку
До нас летять лелеки.	До України-неньки.
Крила потомили,	З вирію здалека —
Та в серцях є сила,	Глянь — летять лелеки!

С. Ткаченко

Гра "Лелечі назви"

Члени команд складають із розрізних букв назви лелек і зачитують їх. Перемагає група, яка правильно складе найбільше назв за відведений час.

Дідусь. Лелек з давніх-давен особливо шанують в Україні, бо вони приносять людям добро — дітей, щастя й весну. Ці птахи для українців священні, тому люди їх охороняють і допомагають їм. Лелека — символ сімейного благополуччя. У тій родині буде щастя, де бузько зів'є гніздо на подвір'ї. Українці здавна вірили, що лелеки оберігають житло від пожежі й приносять в оселю добробут, злагоду і здоров'я.

**Птахів чекаєм — хай вертаються здалека.
Отож гніздо лаштуєм для лелеки.**

(Фото надіслане автором)

Хтось із учнів (під ліричний музичний супровід)

Клекіт, клекіт, клекіт!	Ви сідайте тут,
То летять лелеки	На селянську стріху
Радісним ключем.	Людам на утіху!
Вибігай, хапцем	Хата недалеко,
Під веселий гомін	Тут вам на гніздечко
Набирай соломи!	От соломи жмут,
Не летіть, лелеки,	Хлопці й ще знесуть,
Від села далеко! —	Ще знесуть чимало,
Крильця вам спадуть.	Щоб не нарікали.

О. Лятуринська

Марічка. А нам у школі казали, що прилетіли лелеки — весну принесли здалека. За їхньою поведінкою можна передбачати погоду. Якщо боціони рано прилетіли з вирію, то буде тепле літо. Активно тріщить увечері дзьобом — завтра буде сонячний день. Стоять на одній нозі — треба чекати похолодання.

Бабуся. Так, є багато подібних прикмет. Якщо птах не відлітає від гнізда, а тримається поблизу — на негодю. Коли чорногуз погожого дня тримається сухого місця, то й завтра буде сонячно. Перед тим, як здійметься вітер, лелеки довго кружляють біля гнізд.

Мама. А моя бабуня так учила: як з'явилися на горі лелечі лапи — не забирайте з грядки сапи; закотали лелеки в гнізді — час садити цибулю.

Вправа

“Склади прислів'я”

Завдання: скласти і прочитати зашифроване в таблиці прислів'я, “стрибаючи” через рядок, а також пояснити значення прислів'я.

де	во	щас	на
ми	ки	ре	ся
ле	дить	тя	
но	ти	сі	
ле	ся	ро	
ви	ро	ки	
ка	там	дить	

Бабуся. А чому ти, онучку, раптом бузьками зацікавився?

Романко. Сьогодні Андрійко приїхав з Берестечка до бабусі Одарки. Хвалився, що до них кожного року боціони прилітають. А до нас вони прилетять?

Семен. Щоб лелека звив гніздо на хаті, треба прилаштувати на даху чи на дереві хрестовину або колесо від воза.

Учні (по черзі, під ліричний музичний супровід)

Як виросту — збудую хату,
На хаті колесо приб'ю,
А там я поселю крилату
Лелечу клекітну сім'ю.
Нехай розводиться, гніздиться
По всіх деревах і хатах.
Нехай мені щоночі сниться,
Що я літаю, наче птах.

Д. Павличко

Лелеко, лелеко, літав ти далеко,
За синє море, в чужії простори.
А де ж твої діти, що сам прилетів ти,
Сидиш самотній на дубі високих?
Лелеко, лелеко, наш дім недалеко,
Вже колесо тато виносить на хату,
Щоб міг ти для себе гніздо збудувати,
Лети ж, не барися, у нас оселися.

Ю. Рожавська

Звучить пісня “Лелека” (сл. Ю. Хандожинської, муз. О. Титарчука). Учителю та учні урочисто виносять фігурку лелеки і розміщують на гніздо — платформу дендропарку Яворівського НПП.

Тато. Іди-но, сюди, Романку, я відшукав для тебе про білого і чорного лелек запис цікавої передачі від Яворівського національного природного парку та заповідника “Розточчя” (“Вмикає” пультом для телевізора екран проектора. До проектора підходить “ведучий” — працівник Яворівського НПП).

Орієнтовний зміст повідомлення

Учні взяли участь у природоохоронній акції “Збережи красу весни”, склали карту лелечих гнізд в районі. За нею видно, що найбільше лелеки полюбили такі населені пункти: село Лозино — 15 гнізд, Глиниці — 13, Коти — 12, Грушів — 10, Мужилівичі — 10, Роснівка — 9.

Поблизу села Мельники знайдено гніздо чорного лелеки, занесеного до Червоної книги України. Гнізда розміщені на старих деревах, електричних стовпах, водонапірних вежах і дахах будинків. Лелеки завжди повертаються до свого старого гнізда, до тієї ж хати.

Першими прилітають майбутні татусі. Вони підлагоджують торішню оселю і чекають кожен на свою подругу. Через деякий час у гнізді з'являються яйця, які по черзі насиджують обоє батьків, а через 33-34 доби лелечка

Знайомтеся!

Комплект інтегрованих підручників для 2-го класу НУШ

Автори: О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко

Світлицтво

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

**Сучасним дітям –
сучасні підручники!**

За Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом Р. Шияна

До теми кожного місяця у підручниках

"Я досліджую світ"

- ✧ Сюжетна картина й оповідання, які допомагають розкрити тему місяця
- ✧ 2-3 проблемні запитання для досліджень та обговорень
- ✧ Компетентнісні завдання, вправи, досліді
- ✧ Повчальні комікси
- ✧ Завдання для самоперевірки

"Українська мова та читання"

- ✧ Літературні й пізнавальні твори, медіа-тексти, запитання і творчі завдання
- ✧ Завдання на дослідження мовлення
- ✧ Комунікативні вправи для групової та парної роботи
- ✧ Завдання на вправлення у правописі
- ✧ Театральний майстер-клас і створення власної книги

Додатково до підручників видавництво "Світлич" пропонує робочі зошити,
а також безплатне навчально-методичне забезпечення – матеріали для вчителя та учнів.

Завантажуйте підручники для ознайомлення

[SvitDovkola.org](https://svitdovkola.org)